

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2004-03-08

NR: 11

KONTAKT: Tomas Lundberg, pressekreterare, tel. 08-787 02 15

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

■ Kvinnor, tillväxt och välfärd – en ekvation som måste gå ihop

Vice riksbankschef Kristina Persson talade på den internationella kvinnodagen, den 8 mars om hoten mot välfärden och kvinnors arbete.

”Om dagens trender håller i sig innebär den demografiska utvecklingen att vi blir allt färre i arbetslivet och allt fler som behöver bli försörjda. Antalet personer över 64 år kommer att öka med ungefär 40 procent fram till 2030, samtidigt som personer i yrkesverksam ålder endast ökar med knappt 5 procent. Det innebär att stat och kommuner får allt lägre intäkter samtidigt som behoven av välfärdstjänster ökar kraftigt. Exempelvis beräknas antalet personer över 80 år nästan fördubblas till år 2030. Med oförändrad ambitionsnivå skulle offentlig sektor behöva ett tillskott av 130 000 nya anställda bara de närmaste tio åren. Detta väcker frågan hur välfärden - stöd vid arbetslöshet och ohälsa, pension, sjukvård, barn- och äldreomsorg – ska kunna upprätthållas i framtiden. Frågan har särskild betydelse för kvinnorna eftersom det är de som till stor del arbetar i offentlig sektor (ungefär 75 procent av de anställda i den sektorn är kvinnor) och i stor utsträckning ställer upp som privata, obetalda vårdare när offentlig sektor inte räcker till”, inledde Persson.

”Mängden resurser i ett samhälle bestäms av den ekonomiska tillväxten som i sin tur avgörs av hur mycket vi arbetar (arbetsutbudet) och hur produktiva vi är (produktiviteten). Det finns med stor sannolikhet en potential för att höja produktiviteten inom tjänstesektorn. Men inom områden som vård, omsorg och utbildning begränsas denna av att mänsklig arbetskraft inte så lätt kan ersättas med maskiner. Därtill kommer att ökad produktivitet i det privata näringslivet sätter en press uppåt på lönerna också inom den offentliga sektorn. Därför räcker det inte med enbart ökad produktivitet för att förbättra den offentliga sektorns finanser”, sade Persson.

”Riksbankens lagstadgade uppgift är att arbeta för prisstabilitet, d.v.s. låg inflation, vilket Riksbanken har definierat som en ökning av KPI med 2 procent. En låg

inflation skapar visserligen gynnsamma förutsättningar för en god ekonomisk tillväxt, men det som avgör i vilken takt ekonomin kan växa utan att det uppstår ett inflationstryck är ett lands långsiktiga tillväxtförmåga. Denna bestäms genom insatser inom många olika områden, exempelvis satsningar på utbildning, forskning och utveckling, socialförsäkringssystemens utformning och av de villkor som råder för entreprenörer. En högre långsiktig tillväxtförmåga innebär att ekonomin kan växa mer under kommande decennier utan att Riksbanken behöver strama åt penningpolitiken. De insatser som krävs ligger inte inom Riksbankens ansvarsområde. Det är politikerna i regering och riksdag som kan skapa gynnsamma förutsättningar för ett ökat arbetsutbud och en ökad produktivitet, och därmed säkra välfärdsstatens fortlevnad på sikt", sade Persson.

"Arbetsutbudet beror av hur många personer som arbetar och hur många timmar som var och en arbetar. I ett internationellt perspektiv har Sverige ett högt arbetskraftsdeltagande både bland män och bland kvinnor. Således har vi inte den arbetskraftsreserv som många andra europeiska länder har i form av kvinnor. Ökat arbetsutbud förutsätter att alla arbetar mera och att arbetskraftsinvandringen ökar. Vi lever friska mycket längre än förr men tiden i arbetslivet har minskat. Många går ut i arbetslivet sent och slutar arbeta kring 60. Drygt 1 miljon människor står utanför arbetskraften, samtidigt som 300 000 människor inte arbetar därför att de är sjuka. Om kvoten mellan försörjda och försörjare inte ska försämrans måste många fler människor arbeta betydligt längre", sade Persson.

"Även om det kvinnliga arbetskraftsdeltagandet i Sverige är högt arbetar kvinnorna betydligt färre timmar än männen på den betalda arbetsmarknaden - ca 40 procent arbetar deltid. Genom att underlätta för kvinnor att gå upp i arbetstid, minska ohälsotalen samt vidta åtgärder för att sjukskrivna personer kan börja arbeta igen skulle antalet arbetade timmar kunna öka. Det krävs många olika insatser för att lyckas med detta, som enligt min mening främst rör bl.a. den offentliga sektorns organisation och ledning samt människors incitament att arbeta", sade Persson.

"Idag utför kvinnor det mesta av hemarbetet och merparten av vårdarbetet. Detta är en av förklaringarna till varför kvinnor har väsentligt lägre arbetsinkomster än männen. Den offentliga sektorn möjliggör ett högt arbetskraftsdeltagande för både män och kvinnor i Sverige genom att ta ett stort ansvar för bl.a. äldreomsorg och barnomsorg. Om resurserna för detta inte längre skulle räcka till kan det försvåra ett fortsatt högt arbetskraftsdeltagande och få fördelningspolitiska konsekvenser. Sammanfattningsvis är en långsiktigt uthållig tillväxt ett villkor för ett väl fungerande välfärdssamhälle i framtiden. Att samhället klarar av att möta dessa utmaningar är av stor betydelse för kvinnorna", avslutade Persson.